

Wat landbouwprocessen ons voordoen

‘Het **verzorgen** van wat je hebt meegemaakt is net zo belangrijk als het verzorgen van **compost**’

Derk Klein Bramel schreef in 2017 een lezing, waarin hij heel helder de werking van sociaaltherapie op een BD-boerderij beschrijft. Hij heeft processen van de BD-landbouw doorgrond en leest ervan af wat voor de mens belangrijk is. Hij kijkt als het ware in de spiegel van de boerderij en komt tot interessante inzichten. Ilse van den Bosch koos enkele fragmenten die illustreren wat we als mens kunnen leren van BD.

Zelfverwerkelijking en verbinding

Alles wat leeft streeft naar zelfverwerkelijking. Hiermee wordt eigenlijk gezegd dat alles wat leeft een zelf heeft dat tot verwerkelijking kan komen. Vanuit deze gedachte wordt elk plantje, elke boom, elk dier dus een wezen dat de wil heeft om zich naar zijn aardheid te ontplooiën in dit leven. Wanneer

we ons in een natuurlijke omgeving bevinden, zijn we omringd door deze wil tot zelfontplooiing. Wanneer je je met je omgeving verbonden gaat voelen, geeft dat zelfvertrouwen, een gevoel van eigenwaarde waardoor je gaat voelen dat je wil en mag zijn wie je bent. (...)

Sinds de zondeval en de uitdrijving uit het paradijs, sinds we ons zo bewust zijn geworden van onszelf, plaatsen we onszelf met ons denken en bewustzijn zo makkelijk buiten de natuurlijke samenhang. Wanneer we de plantenwereld steeds weer opzoeken, ons ermee omringen, kan ze je kracht en verbinding geven.

Geaardheid en levenservaring

Je graaft een gat van 70 cm diep en 40 cm breed en maakt één kant mooi recht. Dan krijg je verschillende laagjes te zien die op elke plek weer anders zijn. Een deel van wat je dan te zien krijgt, is een minerale aangelegenheid. Dat is zoals de bodem daar, door de aardeontwikkeling 'gegeven' is. Een ander

Een vruchtbare bodem ontstaat als die interactie tussen het minerale en het levende goed verloopt. Dit is een prachtig beeld voor de mens.

deel is gevormd door het leven dat op die bodem heeft plaats gevonden. De bovenste laag van die bodem is gevormd door een intensieve ontmoeting tussen dat minerale deel en het levende deel. Dit zijn de planten die erop gegroeid zijn, die er afgestorven en verteerd zijn. Een vruchtbare bodem ontstaat als die interactie tussen het minerale en het levende goed verloopt. Dit is een prachtig beeld voor de mens. Die mens komt met zijn 'gegevenheid' dit aardeleven binnen. Hij doet verschillende levenservaringen op en de mate van interactie tussen deze levenservaringen en 'het gegevene', de geaardheid van die persoon, zijn van invloed op de kwaliteit, vruchtbaarheid en rijkheid van het leven. (...)

Het begint met het accepteren van jezelf zoals je bent, met het accepteren van je eigen minerale uitgangssituatie van je geaardheid, het gegevene. Vanuit die geaardheid doe je je levenservaringen op. Je verteert die goed en gaat met die ervaringen het leven weer aan. Je leeft niet met een bepaalde voorstelling van zo moet ik worden, maar je vertrekt vanuit acceptatie van wie je bent, integreert je eigen levenservaring en wordt zo steeds meer wie je bent.

Het verzorgen van het afgestorvene

Op een landbouwconferentie in Dornach sprak ik een boer met 40 jaar ervaring. Hij vertelde dat hij in die 40 jaar had geleerd, dat het goed verzorgen van dat wat afgestorven is de belangrijkste bijdrage is die je als boer kunt leveren aan de opbouw van bodemvruchtbaarheid. (...)

'De werkzaamheid halen uit een spanningsveld van tegengestelde krachten, vraagt om voortdurende afstemming met elkaar met de vraag: waar gaat het ons eigenlijk om?'

Voor het verzorgen van dat wat afgestorven is gebruikt de BD-boer over het algemeen de composthoop. Op die composthoop verzamelt hij het verleden van zijn bedrijf. Hij zet dit netjes op, zorgt ervoor dat de verhouding tussen structuurrijke spullen en structuurarme spullen een beetje klopt. Hij zorgt ervoor dat temperatuur en vochtigheid goed blijven en dat er voldoende lucht in de hoop zit. (...) Vertaald naar mensen betekent dit dat het verzorgen van wat je hebt mee gemaakt enorm belangrijk is voor je verdere leven. Stel je voor dat je elke week alles wat je die week hebt meegemaakt of samen hebt meegemaakt, eens bij elkaar zou pakken en aandacht zou geven. Je beoordeelt het op hoe zacht of hoe stengelig het is en mengt dat mooi door elkaar, je voelt de temperatuur ervan. Welke emotie voel ik erbij? Word ik warm van woede of koud van angst? En hoe zit het met de lucht? Kan ik luchtig door de ervaringen heen bladeren of stokt het steeds, blij ik met mijn aandacht in een bepaalde ervaring steken. Moet ik de hoop misschien nog eens omzetten?

Humus, het ultieme midden

Humus is één van de allerbelangrijkste ingrediënten van de landbouw. Het kan vocht vasthouden, het maakt de bodem luchtig, het geeft de bodem veerkracht en het houdt voedingsstoffen vast. En dat laatste doet humus op een heel bijzondere manier. De voedingsstoffen worden zo vastgehouden dat ze niet uitspoelen bij een regenbui en dat ze niet zomaar in water oplosbaar zijn. Maar als de plant met haar haarworteltjes bepaalde stofjes afscheidt, dan komen die voedings-

stoffen vrij. Ze komen dus beschikbaar als de plant er om vraagt, maar dringen zich niet op als de plant bijvoorbeeld alleen maar water wil. Daardoor zie je dat planten die op humusrijke grond groeien heel evenwichtig groeien, een goede kwaliteit hebben en lang bewaarbaar zijn.

Stel je nu eens voor dat je in de sociaaltherapie alleen maar hulpverleners had met deze kwaliteiten, hulpverleners die de voedingsstoffen bij zich hebben die nodig zijn, maar ze pas geven als er om gevraagd wordt, die dus niets opdringen, veerkrachtig en geduldig zijn.

Preparaten

Als je door de ooghalen naar het jaarrond proces van de preparaten kijkt, dan krijg je

de indruk dat het hier een soort bodycheck in ruimte en tijd betreft. Het doet me wel denken aan het vieren van de jaarfeesten in onze gemeenschappen. Dat vraagt ook het jaar rond aandacht en brengt je in contact met heel verschillende, kwalitatieve aspecten. Maar de preparaten hebben nog meer een meditatief karakter en ook een meer concreet karakter. Planten met een heel uitgesproken kwaliteit worden in verbinding gebracht met dierorganen met een even uitgesproken kwaliteit en je kunt je voorstellen dat daar dan een nieuwe verbindende kracht ontstaat. (...)

Het preparaatgebruik wijst ons op de kracht van het vruchtbaar maken van tegenstellingen en op de kracht van meditatie, waarbij het geheel betrokken wordt. De werkzaam-

heid halen uit een spanningsveld van tegenstelde krachten, vraagt om voortdurende afstemming met elkaar met de vraag: waar gaat het ons eigenlijk om?'

Waar gaat het om?

De essentie van BD boeren is om bodemvruchtbaarheid te realiseren. De rest is bijproduct, bijvangst. Zo kun je ook naar mensen kijken. De essentie is wat geleerd wordt van de ontmoeting tussen je geaardheid en wat het leven je brengt. Dat is wat je meeneemt naar je volgende leven en dat is wat je bijdraagt aan de mensheidsontwikkeling. Wat je in dit leven aan uiterlijke dingen presteert is van ondergeschikt belang.' (EW)

De hele tekst kun je lezen via bdvereniging.nl/kwaliteit.

Voedingskwaliteit

Ilse van den Bosch: "Bij het lezen van de lezing van Derk dacht ik: 'Dit gaat ook over voedingskwaliteit.' Ik stel me voor hoe we in onze spijsvertering de natuurlijke kwaliteit van streven naar zelfverwerkelijking ontmoeten, wanneer we de maaltijd bereid hebben met gewassen met eigenheid. Hoe we tijdens het verteren kunnen aflezen hoe compostprocessen het boerderijverleden omgevormd hebben. Zonder op de boerderij geweest te zijn, doet de compost ons voor hoe we met ons verleden om kunnen gaan. Ik stel me voor dat je een door perfecte humus gevoede pompoen eet: zou je dan gevoed worden met een voorbeeld van geduld, het kunnen luisteren naar de behoefte van een ander, het aanvoelen wanneer je iets kunt zeggen, passende woorden paraat hebt? Ja, ik denk dat het zo zal zijn. Dan krijgen we een voorbeeld, maar moeten we ons deze kwaliteiten nog wel zelf eigen maken. Dan zijn we gevoed en kunnen we aan de slag."

Derk Klein Bramel

(1953-2019) heeft, als boer en therapeut, zorgboerderij Urtica de Vijfsprong opgericht. Later was hij docent, coach en onder andere bestuurslid van de BD-Vereniging.

In al zijn rollen en functies heeft hij veel mensen geïnspireerd. We missen hem.